

Öğretmen İyi Oluşu ile İlgili Yapılmış Çalışmaların Bibliyometrik Analizi

Bibliometric Analysis of Studies on Teacher Well-Being

Sayfa | 1614

Ümit DOĞAN , Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, doganumit18@hotmail.com

Ali CULHA , Dr. Öğr. Üyesi., Harran Üniversitesi, aliculha@harran.edu.tr

Geliş tarihi - Received: 6 Mayıs 2023
Kabul tarihi - Accepted: 27 Aralık 2023
Yayın tarihi - Published: 28 Aralık 2023

Öz. İnsanların yaşamdan en temel beklentileri mutlu olabilmektir. Mutluluğun ne şekilde elde edilebileceği, kaynağının ne olduğu konusundaki sorular, insanlık tarihi kadar eskidir. Mutluluk, örgütlerin performansını ve işleyişini etkilemektedir. Ayrıca sosyal bir örgüt olan okullarda da iletişimin olup olmadığının kanıtıdır. Örgüt olarak okullarda da öğretmenlerin örgütsel mutluluğu önemlidir. Öğretmenlik mesleğinin farklı ve çeşitli rolleri barındırması öğretmenlerin psikolojik yapılarını etkileyebilmektedir. Bu psikolojik yapının önemli göstergelerinden biri olan *iyi oluş*, bu araştırma kapsamında ele alınmıştır. Araştırmada öğretmenlerin iyi oluşlarına dikkat çekmek ve öğretmen iyi oluşu ile ilgili yapılmış çalışmaların özelliklerini ortaya koymak amaçlanmıştır. Araştırmanın verileri nicel araştırma yöntemlerinden bibliyometrik yöntem aracılığıyla elde edilmiştir. Bulgulara göre özellikle son yıllarda araştırmacıların iyi oluş kavramına daha fazla ilgi gösterdiklerini, bu araştırmaların ABD ve Çin’de yoğunluk kazandığı, *Frontiers in Psychology* dergisinin bu konuya en fazla yer veren dergi olduğu, iyi oluşun stres, tükenmişlik ve iş tatmini ile sık sık ilişkilendirildiği ortaya çıkmıştır. Bu bulguları dikkate alarak, eğitim faaliyetlerinin etkililiğinde önemli rol oynayan öğretmenlerin iyi oluşları önemlidir. Öğretmenlerin iyi oluşları sağlanmadan ve korunmadan eğitim faaliyetlerinin amacına ulaşmasının güç olduğu ifade edilebilir. Bu noktada öğretmenlerin hizmet öncesi ve hizmet sürecinde kişisel, örgütsel ve mesleki manada iyi oluşlarının desteklenmesi gerektiği ifade edilebilir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, iyi oluş, bibliyometri.

Abstract. The most basic expectation of people in life is to be happy. Questions about how happiness can be achieved and what its source is are as old as human history. Happiness affects the performance and functioning of organizations. It is also evidence of whether there is communication in schools, which are social organizations. Organizational happiness of teachers is also important in schools as an organization. The fact that the teaching profession involves different and various roles may affect the psychological structures of teachers. Well-being, which is one of the important indicators of this psychological structure, is addressed within the scope of this research. The aim of the study was to draw attention to teachers' well-being and to reveal the characteristics of studies on teacher well-being. The data of the study were obtained through bibliometric method, one of the quantitative research methods. According to the findings, especially in recent years, researchers have shown more interest in the concept of well-being, these studies have gained intensity in the USA and China, *Frontiers in Psychology* is the journal that gives the most space to this issue, and well-being is frequently associated with stress, burnout and job satisfaction. Considering these findings, the well-being of teachers, who play an important role in the effectiveness of educational activities, is important. It can be stated that it is difficult to achieve the purpose of educational activities without ensuring and protecting teachers' well-being. At this point, it can be stated that teachers' personal, organizational and professional well-being should be supported before and during their service.

Keywords: Teacher, well-being, bibliometrics.

Extended Abstract

Introduction. Without dedicated and happy teachers in the classroom, how can educational activities achieve their goals (Liu, 2020). Teachers, who play important roles in achieving this goal, perform a multidimensional and complex profession, such as learning new knowledge and skills, following technological innovations, and dealing with students, parents and society, in addition to teaching activities. These demanding roles can cause teachers to become worn out and experience stress and burnout (Pillay et al., 2005). These negative psychological states, dissatisfaction and problems are widely reported in different channels, especially in the media (Aelterman et al., 2007). It is already known that while some teachers admit that they love their profession, are committed to it, and do their best, others experience negative emotions such as stress, burnout, dissatisfaction, tension, and deterioration of psychological health (Bermejo-Toro et al., 2016; Burić et al., 2019).

The importance of teachers' psychological states in educational activities is widely recognized (Day & Qing, 2009). Because teachers play a leading role in achieving the purpose of educational activities in schools, in other words, in achieving the desired outcomes. In this case, teacher well-being stands out as a concept that has the potential to make a difference (Cherkowski et al., 2018). Because teachers' well-being does not only concern themselves, but also has the potential to affect school activities, classroom processes and students (Duckworth et al., 2009; Schleicher, 2018). This study was designed with the idea of drawing attention to the professional well-being of teachers, who are important stakeholders in educational activities, and emphasizing both individual and organizational well-being. This study was designed to draw attention to teachers' well-being and to reveal the characteristics of studies on teacher well-being. In this context, the following questions were addressed by focusing on a large set of documents covering the international literature:

- 1- What is the descriptive structure of the literature on teacher well-being?
- 2-Which authors, journals and articles are the most influential in the teacher well-being literature?
- 3-What is the social structure of the teacher well-being literature?
- 4-What is the conceptual structure of the teacher well-being literature?

Method. In the study, bibliometric method was used to examine the publication outputs related to teacher well-being and the basic structure of the field. Bibliometric method is a quantitative method that evaluates the performance of the literature in a particular field based on the number of publications and citations (Cobo et al., 2011). Thanks to this method, it is possible to have information about the whole of the studies thanks to a macro perspective in literature reviews (Zupic & Čater, 2015). It was decided to conduct the literature review on teacher well-being in the Web of Science (WoS) database because it contains more than 171 million articles, papers, abstracts, etc. (Birkle et al., 2020), contains the most influential journals and publications in the field, is one of the oldest and most widespread databases in the world, the database is updated daily, and is most frequently used in bibliometric studies (Hu et al., 2020). Before obtaining data on teacher well-being in the WoS database, keywords were determined by examining the studies on teacher well-being in the WoS database. As a result of the search performed on 01.12.2022 without any filtering with these keywords, 648 studies were reached. In order to determine the studies directly related to teacher well-being from these studies, they were filtered by selecting Education and Educational Research as WoS category, article as document type, SSCI, SSCI-E, ESCI as index, and English as publication language. As a result of this

filtering, 469 studies remained. The titles and abstracts of the remaining studies were examined one by one and it was determined that there were 11 studies that were not related to the research. The plain text document containing the data of 458 studies was downloaded from the WoS database and uploaded to the bibliometric analysis package program. The bibliometric analysis of the literature on teacher well-being was carried out with the open source R bibliometric package program. This program was developed by Aria and Cuccurullo (2017). We also used the biblioshny application, an interface that visualizes data in the bibliometric analysis process. Within the scope of the research, we downloaded the data of 458 articles from the WoS database and uploaded them to the bibliometric program. Within the scope of the research questions, descriptive statistics were used for the descriptive structure of the literature on teacher well-being, analyses showing the distribution of publications according to countries, descriptive statistics of influential authors, articles and journals, co-author analyses on cross-country collaboration to reveal the social structure of the literature on teacher well-being, trend topic analyses, strategic diagram and word cloud analyses to reveal the conceptual structure.

Results. It was concluded that the first study on teacher well-being was conducted in 1985, the studies were quite limited until 2006, there were increases or decreases between 2006 and 2010, and the number of publications was reached in 2022 with 119 studies, with an acceleration starting from 2011. The countries with the highest number of publications between 1980 and 2022 were found to be the United States, China, the United Kingdom, Australia, Germany, Spain, Finland, Italy, Italy, Turkey and India, respectively. It was found that the rate of authors with six publications on teacher well-being was 0.4%, the rate of authors with five publications was 0.4%, the rate of authors with four publications was 0.7%, the rate of authors with three publications was 1.7%, the rate of authors with two publications was 8%, and the rate of authors with one publication was 88.8%. The three journals with the most publications on teacher well-being were "Frontiers in Psychology", "Teaching and Teacher Education" and "International Journal of Environmental Research and Public Health". The most frequently used keywords were; well-being (f= 105), teacher (f= 70), teacher well-being (f= 58), covid-19 (f= 31), job satisfaction (f= 29), psychological well-being (f= 29), subjective well-being (f= 29) and burnout (f= 23).

Giriş

Sınıfta özverili ve mutlu öğretmenler olmadan eğitim faaliyetleri amacına nasıl ulaşabilir? (Liu, 2020). Bu amaca ulaşmada önemli roller üstlenen öğretmenler, öğretim faaliyetlerinin yanında yeni bilgi ve beceriler öğrenmek, teknolojik yenilikleri takip etmek, öğrenciler, veliler ve toplumla ilgilenmek gibi çok boyutlu ve karmaşık bir mesleği icra ediyorlar. Bu zorlu roller, öğretmenlerin yıpranmalarına, stres ve tükenmişlik yaşamalarına neden olabiliyor (Pillay vd., 2005). Bu olumsuz psikolojik haller, memnuniyetsizlikler ve problemler başta medya olmak üzere farklı kanallarda yaygın olarak dile getiriliyor (Aelterman vd., 2007). Zaten bazı öğretmenlerin mesleklerini sevdiklerini, mesleklerine bağlı olduklarını, ellerinden gelenin en iyisini yaptıklarını kabul etmekle birlikte bazılarının da stres, tükenmişlik, memnuniyetsizlik, gerginlik ve psikolojik sağlığın bozulması gibi olumsuz duygular yaşadıklarını biliyoruz (Bermejo-Toro vd., 2016; Burić vd., 2019).

Öğretmenlerin psikolojik hallerinin eğitim faaliyetlerindeki önemi geniş ölçüde kabul edilmektedir (Day & Qing, 2009). Çünkü okullarda eğitim faaliyetlerinin amacına ulaşmasında diğer bir ifadeyle istenen çıktılardan elde edilmesinde öğretmenler başrolde. Bu durumda öğretmenleri *iyi oluşları*, fark yaratma potansiyeli olan bir kavram olarak öne çıkmaktadır (Cherkowski vd., 2018). Çünkü öğretmenlerin iyi oluşları sadece kendilerini ilgilendirmekle kalmaz, okul faaliyetlerini, sınıf içi süreçleri ve öğrencileri de etkileme potansiyeli taşır (Duckworth vd., 2009; Schleicher, 2018). Bizim araştırmamız da eğitim öğretim faaliyetlerinde önemli bir paydaş olarak yer alan öğretmenlerin mesleki iyi oluşlarına dikkat çekmek, hem bireysel hem de örgütsel manada iyi oluşlarını vurgulamak düşüncesinden hareketle tasarlanmıştır.

İyi Oluş

İyi oluş, Seligman'ın (2002, 2011) olumlu duygular, bağlılık, anlam bulma, ilişkiler ve başarı hissi olmak üzere 5 boyutta ele aldığı bir kavramdır. Seligman, bu boyutların bir ya da birkaçına sahip olma durumunun iyi oluşu beraberinde getirebileceğini ifade eder. Literatür incelendiğinde bazı iyi oluş tanımları öne çıkmaktadır. Ashford vd., (2006), bireyin zaman, koşullar ve ortamdaki taleplerle mücadele etmedeki duygusal ve psikolojik kapasitesi olarak tanımlarken, Van Petegem vd., (2005) olumlu bir duygusal durum ile birey arasındaki uyum olarak tanımlamışlardır. İyi oluşu, hem psikolojik hem de sosyal bir yapı olarak tanımlayan Day & Qing (2009), bireyin potansiyelini geliştirebildiği, üretken ve yaratıcı çalışabildiği, başkalarıyla güçlü ve olumlu ilişkiler kurabildiği ve içinde bulunduğu topluma katkıda bulunabildiği dinamik bir durum olarak açıklamıştır. Öznel iyi oluş, tek boyuttan oluşan bir yapı değildir. Çok yönlü ve de karmaşık bir yapısı olan öznel iyi oluşu keşfetmeden önce anlamamız gerekmektedir. Öznel iyi oluş kavramının boyutları; olumlu duygulanım, olumsuz duygulanım ve yaşam doyumudur. Olumlu duygulanım; ilgi, neşe, heyecan, güven gibi pozitif duyguları; olumsuz duygulanım ise üzüntü, kin, suçluluk ve öfke gibi negatif duyguları niteleyen doyumsuzluğu ve bireysel stresi içermektedir. Öznel iyi oluşun yaşam doyumunu boyutu, bilişsel bileşen olarak ifade edilmektedir. Bilişsel bileşen, kişinin farklı alanlardaki tatmin duygusuna yönelik değerlendirmelerini içermektedir (Myers ve Deiner, 1995). Bununla birlikte Song, Gu ve Zhang (2020) araştırmalarında öğretmenlerin öznel iyi oluşlarının doğasını incelemiş ve öğretmenlerin öznel iyi oluşunun temel yönleri arasındaki dinamik etkileşimi araştırmışlardır. Öğretmenlerin öznel iyi oluşlarını etkileyen dört faktöre ulaşmışlardır. Bu faktörler; fedakarlık, öz-yeterlik, iş tatmini ve gelir tatminidir.

Doğan, Ü. ve Culha, A. (2023). Öğretmen iyi oluşu ile ilgili yapılmış çalışmaların bibliyometrik analizi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 14(2), 1614-1631.*

DOI. 10.51460/baebd.1293566

Öğretmen İyi Oluşu

Günümüzde öğretmenlerin öğrencilerin akademik, sosyal ve duygusal refahına katkıda bulunmaları için daha fazla talep söz konusu olduğundan (Day & Qing, 2009), birçok öğretmen yabancılaşmakta veya tükenmişlik yaşamaktadır (Schussler, vd., 2016). Öğretmenlik, duygusal yönü ağır basan bir meslek olduğundan, iş yaşamındaki duygusal haller öğretmenlerin iyi oluşlarını etkileyebilmektedir (Yin, vd., 2018). Öğretmen iyi oluşu, belirli çevresel faktörlerin toplamı ile öğretmenlerin kişisel ihtiyaç ve beklentileri arasındaki uyumun sonucu olan olumlu bir duygusal durum şeklinde açıklanabilir. Bu ifadenin özünde memnuniyetsizliğe neden olan problemleri iyileştirmekten ziyade iyi oluşu etkileyen ve artıran faktörlerin tanımlanması söz konusudur (Aelterman vd., 2007). Öğretmenlerin iyi oluşları tükenmişlik, olumsuz duygular, psikopatolojik semptomlar ve dayanıklılıklarını açıklayan şemsiye bir kavram olduğundan (Burić vd., 2019) psikolojik yönden desteklenmeleri, iyi oluşlarında önemli bir rol oynamaktadır (Weiland, 2021). Alınan psikolojik veya duygusal destek ve olumlu bir atmosfer iyi oluşu olumlu etkileyebilir. (Soini vd., 2010).

Öğretmenlerin iyi oluşlarının sağlanması ve sürdürülmesinde deneyimlerine, olaylara, meslektaşları, öğrenciler ve velilerle olan ilişkilerin gücüne göre değişen farklı durumlarda çalışmanın zorluklarını başarılı bir şekilde yönetmesi gerekir (Day & Qing, 2009). Örneğin öğrencilerle etkileşim ve bu etkileşimi yönetme kapasitesi öğretmenlerin iyi oluşlarını etkileyebilmektedir (Soini vd., 2010). Öte yandan iyi oluş yıpranmayı, dolayısıyla da göreve devam etmelerini de etkileyebilmektedir. Örneğin bir araştırmanın bulgularına göre iyi oluştaki %10'luk bir artış, iş yerinde devam etme olasılığının %32 daha düşük olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda hem okul düzeyinde hem mesleki düzede iyileştirmeleri hedefleyen bütüncül yaklaşımlar gereklidir (Liu, 2020).

Literatürü incelendiğimizde, iyi oluşun birçok kavramla ilişkilendirildiğini söyleyebiliriz. Öğretmenlerin iyi oluşlarının ilişkilendirildiği ilk kavram tükenmişliktir. Tükenmişliğin, öğretmenlerin hem iş yerinde hem de genel olarak yaşamdaki psikolojik iyi oluşlarını açıklamada olumsuz rolü vurgulanmaktadır (Burić vd., 2019; Pillay, 2005). Diğer bir kavram özyeterlik ve sorumluluktur. Öğretmenlerin özyeterlik ve sorumluluklarının yüksek düzeyde olması iyi oluşlarını olumlu manada tetikleyebilir. Bu durumda okul yöneticileri ve öğretmen eğitimcilerinin öz yeterlik ve sorumluluk gelişimi noktasında öğretmenleri desteklemeleri fark yaratabilir (Cansoy vd. 2020; Day & Qing, 2009; Zheng, 2022). Güvenle ilgili olarak okullarda meslektaşlar arasında karşılıklı anlayışı artırarak ve personel arasında kişiler arası etkileşim için fırsatlar sağlayarak bir güven ortamını güçlendirmeleri tavsiye edilir. Böyle bir ortamın öğretmen iyi oluşu üzerinde olumlu etkisi olabilir (Yin, vd., 2018). Bir diğer çalışmada etkililik ile iyi oluş arasındaki ilişkiye odaklanılmıştır. Öğretmenlerin etkililiğinde iyi oluşlarının rolü olabileceği belirtilmektedir (Day & Qing, 2009). İyi oluş ile bağlılık arasındaki ilişkiyi test eden bir çalışmada, iyi oluşun bağlılığın güçlü bir yordayıcısı olduğu tespit edilmiştir (Greenier vd., 2021). Collie (2015), öğretmenlerin iyi oluşlarının stres, iş tatmini ve genel iyilik hali ile ilişkili olduğunu tespit etmiştir. Son olarak kişilik özelliklerinin de iyi oluşta önemli bir rol oynadığı sıklıkla dile getirilmektedir (Pretsch vd., 2012). Şemsiye bir kavram olarak öğretmenlerin iyi oluşlarının mesleğin icra edilmesini göz ardı edilemeyecek biçimde etkileyebileceği düşüncesi bu araştırmanın tasarlanmasında etkili olmuştur. Öğretmenler, meslek grubu olarak toplum içinde ve iş yaşamında eğitimin kalitesi ve niteliği ile doğrudan ilgilidir. Eğitim ve öğretim çalışmalarının gerçekleştirilmesinde sistemdeki her öge kendi içinde önemlidir. Ancak öğretmenlerin; eğitim ortamının düzenlenmesi,

eğitimin gerçekleşmesindeki etkenler arasında koordinasyonun sağlanması, uygun öğretim yöntemlerinin seçimi, iletişim becerilerinde başarılı olma ve öğrencileri öğrenmeye teşvik etme gibi önemli ve temel görevleri vardır. Eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlerin göstereceği performans, o kurumun hedefine ulaşma yolunda olmazsa olmazdır. Doalısıyla öğretmenlerin performansını etkileyecek en önemli faktörler şüphesiz onların motivasyonu ve mutluluğudur.

Öğretmenlerin iyi oluşlarına dikkat çekmek ve öğretmen iyi oluşu ile ilgili yapılmış çalışmaların özelliklerini ortaya koymak amacıyla bu araştırma tasarlanmıştır. Bu kapsamda uluslararası alanyazını kapsayan geniş bir belge setine odaklanılarak aşağıdaki sorular ele alınmıştır:

- 1-Öğretmen iyi oluşu alanyazınının tanımlayıcı yapısı nasıldır?
- 2-Öğretmen iyi oluşu alanyazınında en etkili yazarlar, dergiler ve makaleler hangileridir?
- 3-Öğretmen iyi oluşu alanyazınının sosyal yapısı nasıldır?
- 4-Öğretmen iyi oluşu alanyazınının kavramsal yapısı nasıldır?

Yöntem

Araştırmada, öğretmen iyi oluşu ile ilgili yayın çıktılarını ve alanın temel yapısını incelemek için bibliyometrik yöntem kullanılmıştır. Bibliyometrik yöntem nicel bir yöntem olup belirli bir alandaki alanyazının yayını ve atıf sayısı temelli performansının değerlendirildiği bir yöntemdir (Cobo vd., 2011). Bu yöntem sayesinde alanyazın taramalarında makro bir bakış sayesinde çalışmaların bütünü hakkında bilgi sahibi olunabilmektedir (Zupic ve Čater, 2015).

Verilerin Toplanması

Öğretmen iyi oluşu ile ilgili kaynak taramasını, 171 milyondan fazla makale, bildiri, özet vb. kaynağı bünyesinde barındırması (Birkle vd., 2020), alandaki en etkili dergi ve yayınları içermesi, dünyanın en eski ve en yaygın veri tabanlarından birisi olması, günlük olarak veri tabanının güncellenmesi ve bibliyometrik çalışmalarda en sık kullanılması (Hu vd., 2020) nedeniyle Web of Science (WoS) veri tabanında yapılması kararı verildi. WoS veri tabanında öğretmen mutluluğu ile ilgili verileri elde etmeden önce öğretmen iyi oluşu ile ilgili araştırmaları WoS veri tabanında inceleyerek anahtar sözcükleri belirledik. Bu anahtar sözcüklerle hiçbir filtreleme yapmadan 01.12.2022 tarihinde gerçekleştirdiğimiz tarama sonucunda 648 araştırmaya ulaştık. Ulaşmış olduğumuz bu çalışmalardan doğrudan öğretmen iyi oluşu ile ilgili olanları belirlemek için WoS kategorisi olarak Eğitim ve Eğitim Araştırmaları, belge türü olarak makale, indeks olarak SSCI, SSCI-E, ESCI, yayını dili olarak ise İngilizce seçimi yaparak filtreledik. Bu filtreleme sonucunda 469 araştırma kaldı. Kalan araştırmaların başlıkları ve özetlerini tek tek inceledik ve araştırma ile ilgili olmayan 11 çalışma olduğunu tespit ettik. 458 çalışmanın verilerini içeren düz metin belgesini WoS veri tabanından indirerek bibliyometrik analiz paket programına yükledik.

Veri Analizi

Öğretmen iyi oluşu ile ilgili alanyazının bibliyometrik yöntemle incelenmesini açık kod kaynaklı R bibliyometrik paket programı ile gerçekleştirdik. Bu program Aria ve Cuccurullo (2017) tarafından

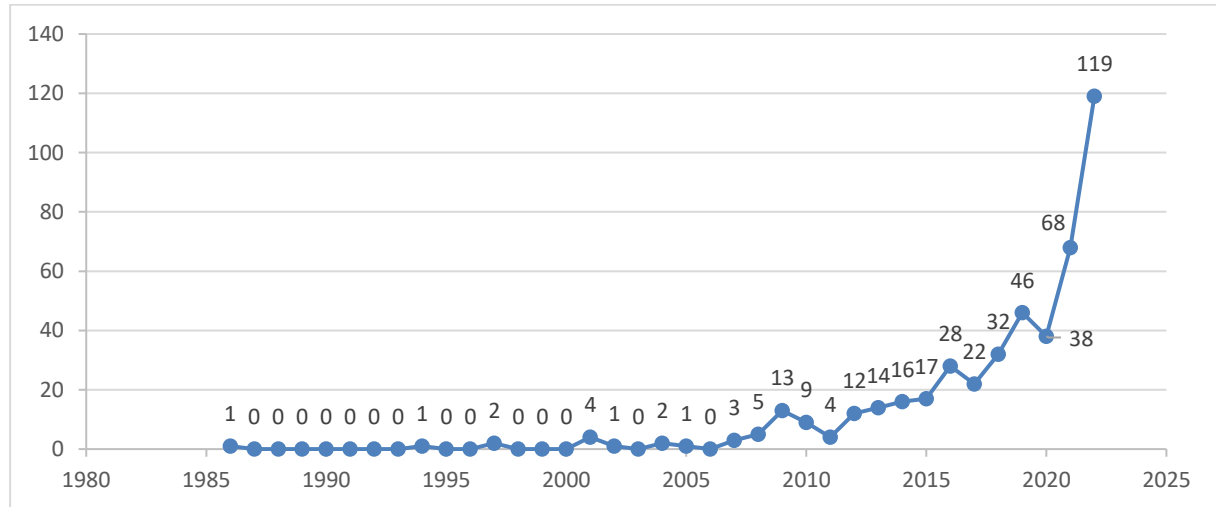

geliştirilmiştir. Ayrıca bibliyometrik analiz sürecinde verileri görselleştiren bir arayüz olan biblioshny uygulamasını da kullandık. Araştırma kapsamında WoS veri tabanından elde ettiğimiz 458 makaleye ait verileri indirerek bibliyometrik programına yükledik. Araştırma soruları kapsamında öğretmen iyi oluşu alanyazının tanımlayıcı yapısı için betimsel istatistiklerden, yayınların ülkelere göre dağılımını gösteren analizlerden, etkili yazarlar, makaleler ve dergilere ait betimsel istatistiklerden, öğretmen iyi oluşu ile ilgili alanyazının sosyal yapısını ortaya koymaya yönelik ülkeler arası iş birliğine ilişkin ortak yazar analizlerinden, kavramsal yapıyı ortaya koymak amacıyla trend konu analizlerinden, stratejik diyagram ve kelime bulutu analizlerinden yararlandık.

Bulgular

Öğretmen İyi Oluşu Literatürünün Tanımlayıcı Yapısı

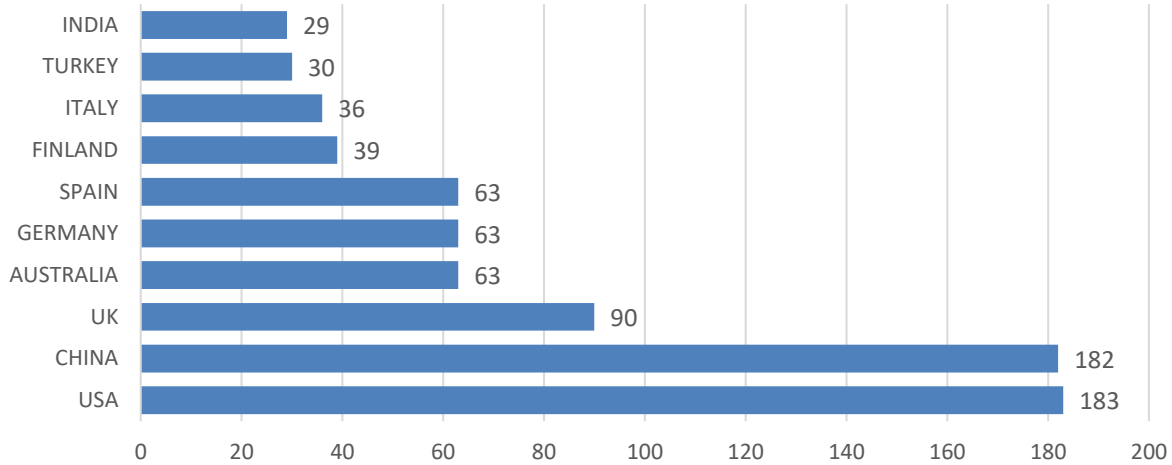
Öğretmen iyi oluşu literatürünün tanımlayıcı yapısı kapsamında öğretmen iyi oluşu ile ilgili 1980-2022 yılları arasında gerçekleştirilmiş olan araştırmaların yıllara göre dağılımı Şekil 1'de gösterilmiştir.

Şekil 1. Yayınların yıllara göre dağılımı

1980-2022 yılları arasında yayınlanan 458 makalenin yıllar içindeki dağılımı incelendiğinde öğretmen iyi oluşu ile ilgili ilk çalışmanın 1985 yılında yapıldığı, 2006 yılına kadar çalışmaların oldukça sınırlı kaldığı, 2006-2010 yılları arasında artış veya düşüşlerin yaşandığı, 2011 yılından itibaren bir ivme yaşanarak yayın sayısına 119 çalışma ile en çok 2022 yılında ulaşıldığı görülmektedir.

Öğretmen iyi oluşu ile ilgili 1980-2022 yılları arasında gerçekleştirilmiş olan araştırmaların coğrafi dağılımı Şekil 2'de gösterilmiştir.

Şekil 2. Ülkelerin bilimsel üretimi

Şekil 2 incelendiğinde 1980-2022 yılları arası da en çok yayın yapan ülkelerin sırasıyla Amerika Birleşik Devletleri, Çin, Birleşik Krallık, Avustralya, Almanya, İspanya, Finlandiya, İtalya, Türkiye ve Hindistan ülkeleri olduğu görülmektedir.

Etkili Yazarlar, Makaleler ve Dergiler

WoS verilerine dayalı olarak Bibliyometrik analize dahil edilen makalelerin yazarlar, yayın ve atıf sayısına göre incelenmiştir. Tablo 1'de öğretmen iyi oluşu literatüründe en üretken ve atıf sayısı göz önünde bulundurulduğunda en etkili yazarlar gösterilmektedir.

Tablo 1.

Yayın ve atıf sayısına ilişkin sıralama

Yayın sayısına göre		Lokal atıf sayısına göre	
Yazar	Makale (N)	Yazar	Lokal Atıf (N)
Chan DW	9	Martin AJ	56
Lerkkanen MK	8	Klusmann U	53
Martin AI	7	Ludtke O	53
Pakarinen E	6	Trautwein U	47
Wolf S	6	Kunter M	46
Benevene P	5	Chan DW	36
Ford TG	5	Baumert J	35
Jeon L	5	Collie RJ	29
Kwon KA	5	Schaufeli WB	29
Mercer S	5	Taris TW	29

Tablo 1 incelendiğinde öğretmen iyi oluşu ile ilgili en üretken üç yazarın sırasıyla Chan, Lerkkanen ve Martin olduğu görülmektedir. Çalışma alanları incelendiğinde Chan daha çok minnettarlık, bağışlayıcılık ve tükenmişliğin öğretmen iyi oluşuna etkisi, Lerkkanen stresin ve öğretmen öğrenci

etkileşiminin öğretmen iyi oluşuna etkisi, Martin ise öğretmenlerin ihtiyaçlarının karşılanmasının ve bağlılığın öğretmen iyi oluşuna etkisi ile ilgili yayınlar yapmıştır. Atıf sayısına göre ise etkili yazarlar sırasıyla Martin, Klusmann ve Ludtke'dir. Martin ise öğretmenlerin ihtiyaçlarının karşılanmasının ve bağlılığın öğretmen iyi oluşuna etkisi, Klusmann ve Ludtke ise öğrenci yaramazlığı, stres ve öğretim kalitesinin öğretmen iyi oluşuna etkisi konularında çalışma yapmışlardır.

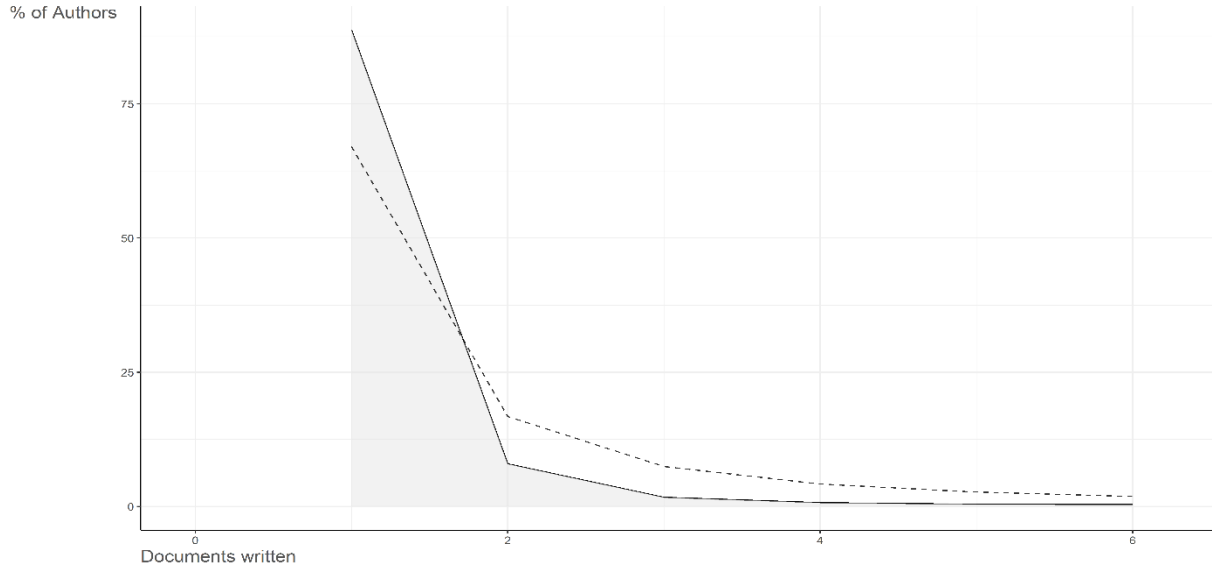
Öğretmen iyi oluşu ile ilgili araştırma yapan yazarlardan en yüksek etki faktörüne sahip olan yazarlar Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2.
Öğretmen iyi oluşu literatüründe araştırma yapan yazarların etki faktörleri

Yazar	h index	g index
BENEVENE P	5	5
CHAN D. W.	5	6
MARTIN A. J.	5	6
WOLF S.	5	6
YIN H. B.	5	5
DE STASIO S.	4	4
JENNINGS P. A.	4	4
JEON L.	4	5
ABER J. L.	3	3
ALMOND P.	3	3

Tablo 2 incelendiğinde h indeksi sıralamasında Benevene, P., Chan, D. W., Martin, A. J., Wolf, S., Yin, H. B., ilk sırayı paylaşırlarken, g indeksinde ise Chan, D. W., Martin, A. J. ve Wolf, S. ilk sırayı paylaşmaktadırlar.

Belirli bir dönemde yazarların belirli bir alanyazına katkılarına ilişkin dağılımı Lotka Yasası olarak ifade edilmektedir (Lotka, 1923). Bu yasa kapsamında öğretmen iyi oluşuna katkı sunan yazarların üretkenliklerine ilişkin dağılım Şekil 3'te gösterilmiştir.

Şekil 3. Lotka Yasasına göre öğretmen iyi oluşu konusunda yayın yapan yazarların dağılımı

Şekil 3'te de görülebileceği üzere öğretmen iyi oluşu ile ilgili altı yayını olan yazarların oranının %0.4, beş yayını olan yazarların %0.4, dört yayını olan yazarların %0.7, üç yayını olan yazarların %1.7, iki yayını olan yazarların %8, bir yayını olan yazarların %88.8 olduğu anlaşılmaktadır.

Bibliyometrik analizlerde sadece araştırmaya dahil edilen çalışmalardaki atıfların referans olarak alındığında atıf şekline lokal atıf, farklı konularda da olsa tüm atıfların dahil edildiği analiz şekline global atıf olarak adlandırılmaktadır (Aria ve Cuccurullo, 2017). Araştırma kapsamında öğretmen iyi oluşu ile ilgili 1980-2022 yılları arasında lokal atıf sırasına göre en etkili on makale Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3.

En çok lokal atıf alan makaleler

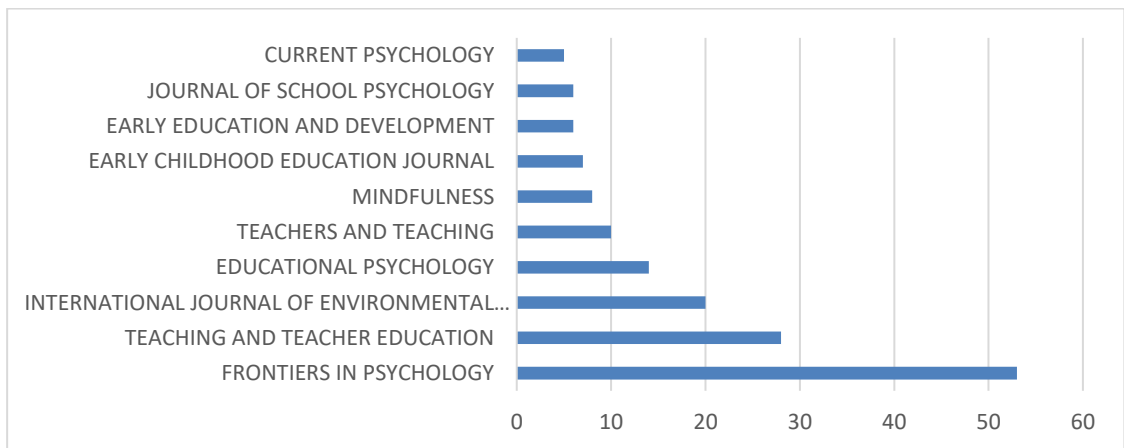
S.No	Makale	Local Atıf	Global Atıf
1	Klusmann, U., Kunter, M., Trautwein, U., Lüdtke, O., & Baumert, J. (2008). Teachers' occupational well-being and quality of instruction: The important role of self-regulatory patterns. <i>Journal of Educational Psychology, 100</i> (3), 702.	35	236
2	Van Horn, J. E., Taris, T. W., Schaufeli, W. B., & Schreurs, P. J. (2004). The structure of occupational well-being: A study among Dutch teachers. <i>Journal of Occupational and Organizational Psychology, 77</i> (3), 365-375.	28	230
3	Zee, M., & Koomen, H. M. (2016). Teacher self-efficacy and its effects on classroom processes, student academic adjustment, and teacher well-being: A synthesis of 40 years of research. <i>Review of Educational Research, 86</i> (4), 981-1015.	25	461
4	Aelterman, A., Engels, N., Van Petegem, K., & Pierre Verhaeghe, J. (2007). The well-being of teachers in Flanders: the importance of a supportive school culture. <i>Educational Studies, 33</i> (3), 285-297.	22	68

5	Collie, R. J., Shapka, J. D., Perry, N. E., & Martin, A. J. (2015). Teacher well-being: Exploring its components and a practice-oriented scale. <i>Journal of Psychoeducational Assessment</i> , 33(8), 744-756.	21	44
6	Pillay, H., Goddard, R., & Wilss, L. (2005). Well-being, burnout and competence: implications for teachers. <i>Australian Journal of Teacher Education</i> , 30(2), 21-31.	19	101
7	Skaalvik, E. M., & Skaalvik, S. (2018). Job demands and job resources as predictors of teacher motivation and well-being. <i>Social Psychology of Education</i> , 21(5), 1251-1275.	19	93
8	Pretsch, J., Flunger, B., & Schmitt, M. (2012). Resilience predicts well-being in teachers, but not in non-teaching employees. <i>Social Psychology of Education</i> , 15(3), 321-336.	16	47
9	Parker, P. D., Martin, A. J., Colmar, S., & Liem, G. A. (2012). Teachers' workplace well-being: Exploring a process model of goal orientation, coping behavior, engagement, and burnout. <i>Teaching and Teacher Education</i> , 28(4), 503-513.	16	139
10	Bermejo-Toro, L., Prieto-Ursúa, M., & Hernández, V. (2016). Towards a model of teacher well-being: Personal and job resources involved in teacher burnout and engagement. <i>Educational Psychology</i> , 36(3), 481-501.	15	61

Tablo 3 incelendiğinde Klusmann vd. (2008) tarafından farklı özdüzenleme profillerine sahip (teslimiyetçi, iddiasız, hırslı, aşırı hırslı) öğretmenlerin mutluluklarını araştıran çalışmanın en çok lokal atıf alan araştırma olduğu görülmektedir. Zee ve Koomen (2016) ise lokal atıfta 3. sırada olsa dahi global atıfta en çok atıfa sahip çalışma olarak 1. sırada yer almaktadır.

Öğretmen iyi oluşu ile ilgili yayın yapan dergiler incelenmiş ve en ilgili dergiler Şekil 4'te sunulmuştur.

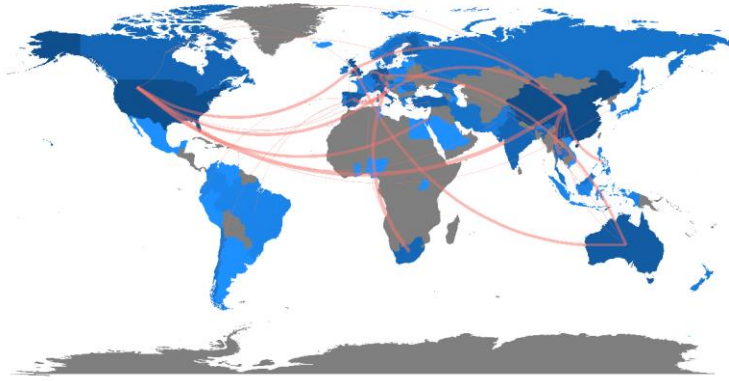
Şekil 4. Öğretmen iyi oluşu ile ilgili yayın yapan en ilgili dergiler

Şekil 4 incelendiğinde öğretmen iyi oluşu ile ilgili en çok yayının yapıldığı üç dergi sırasıyla "Frontiers in Psychology", "Teaching and Teacher Education" ve "International Journal of Environmental Research and Public Health" olduğu görülmektedir.

Öğretmen İyi Oluşu Literatürünün Sosyal Yapısı

Öğretmen iyi oluşunun literatürünün sosyal yapısını belirlemek için analiz birimi olarak ortak yazarlık seçilmiş ülkeler arası iş birliğine ilişkin ortak yazar analizi Şekil 5'te gösterilmiştir.

Sayfa | 1626

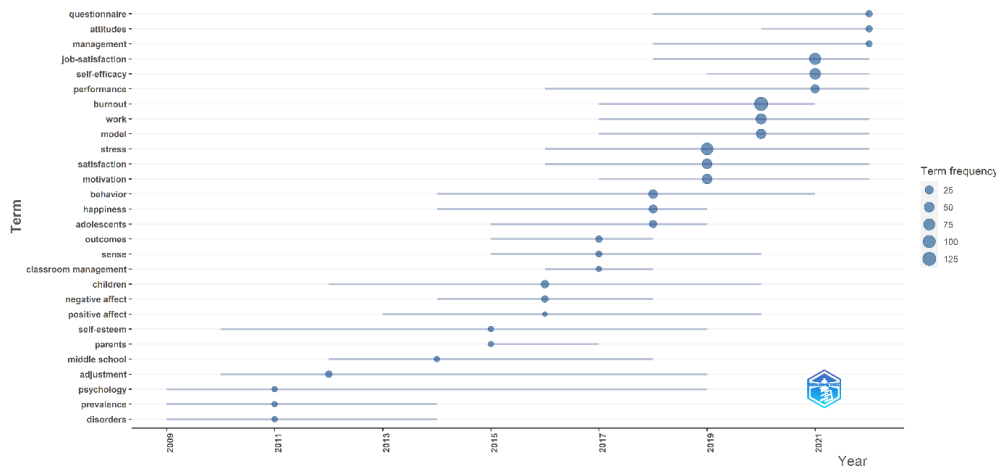

Şekil 5. Ortak yazar analizi (Ülkeler arası)

Şekil 5'te yer alan harita incelendiğinde Amerika Birleşik Devletleri'nin öğretmen iyi oluşu konulu araştırmalarda merkezi bir rol oynadığı ve diğer ülkelerle iş birliği ağına sahip olduğu görülmektedir. Ayrıca Çin, Birleşik Krallık, Avustralya, Avusturya, Almanya, İtalya, Güney Afrika ve İspanya gibi ülkeler de yayın sayısı ve iş birliği anlamında diğer ülkelere kıyasla öne çıkan ülkeler olmuştur.

Öğretmen İyi Oluşu Literatürünün Kavramsal Yapısı

Öğretmen iyi oluşu ile ilgili olarak son yıllardaki trend konular Şekil 6'da sunulmuştur.

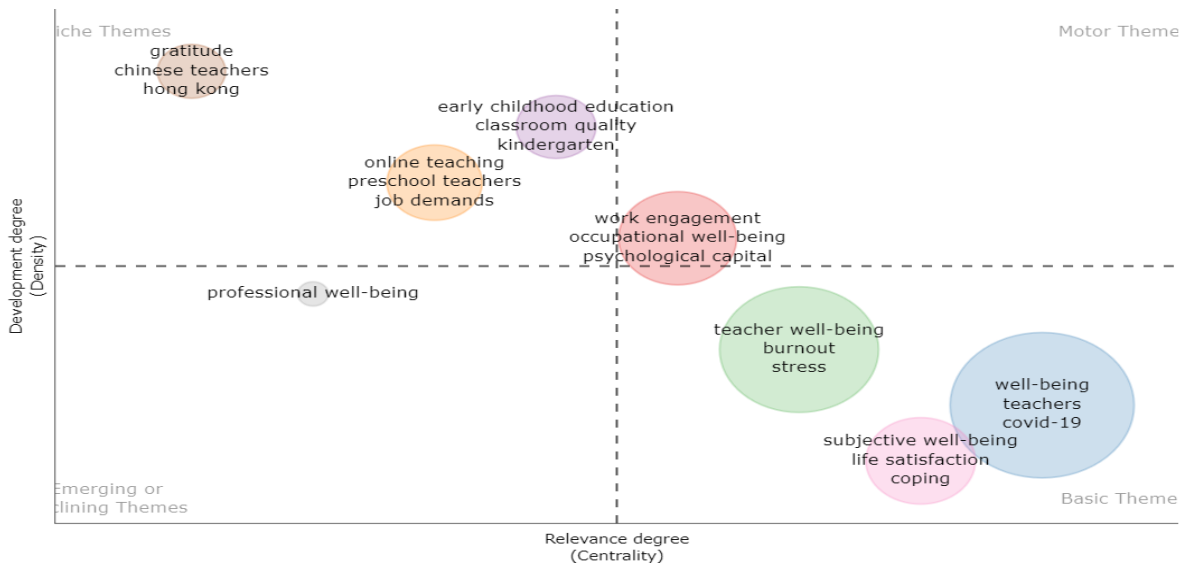
Şekil 6. 2009-2022 yılları arasındaki trend konular

Doğan, Ü. ve Culha, A. (2023). Öğretmen iyi oluşu ile ilgili yapılmış çalışmaların bibliyometrik analizi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 14(2)*, 1614-1631.
DOI. 10.51460/baebd.1293566

Şekil 6'da çizgiler konuların zaman çizelgesindeki yerini, düğümler ise kelimelerin frekansını ifade etmektedir. Ayrıca çizgilerin uzaması konuların hala güncelliğini koruduğunu göstermektedir. Şekil 5 incelendiğinde psikoloji, alışma ve benlik saygısının eskiden beri çalışıldığı ve uzun yıllar gündemde kaldığı anlaşılmaktadır. Son yıllardaki eğilimler incelendiğinde 2019 yılında stres (f=92), 2020 yılında tükenmişlik (f= 129), 2021 yılında iş tatmini (f=78) konularının ön plana çıktığı görülmektedir.

Sayfa | 1627

Bibliyometrik analizlerde anahtar kelime eğilimlerinden yola çıkarak stratejik diyagram oluşturulabilmektedir. Diyagram farklı temaları temsil eden dört çeyreğe bölünmüştür. X eksenini merkezli y eksenini ise yoğunluğu temsil etmektedir. Diyagramın sağ üst çeyreği motor temaları ifade etmektedir. Motor temalar bir araştırma alanının yapılandırılması için önemlidir ve iyi gelişmiştir. Sol üst çeyrekteki temalar izole edilmiş temaları, sol alt çeyrek kaybolmakta olan temaları ve sağ alt çeyrek ise alandaki temel temaları ifade etmektedir. Öğretmen iyi oluşu literatürü için tematik haritalama da Şekil 7'de verilmiştir.

Şekil 7. Öğretmen iyi oluşu literatürü tematik haritası

Şekil 7'de görülebileceği üzere sağ alt çeyreğin öğretmen iyi oluşu, öznel iyi oluş, stres, tükenmişlik, yaşam tatmini, başa çıkma, covid-19 anahtar sözcüklerinden oluşmaktadır. Bu tema öğretmen iyi oluşu için kritik tema olup üzerinde çok sayıda çalışma yapılmış olan çalışmaları göstermektedir. Sağ üst çeyrekte psikolojik sermaye, iş randevusu ve mesleki iyi oluş anahtar sözcükleri ön plana çıkmaktadır. Bu temalar öğretmen iyi oluşunda iyi geliştirilmiş ve çalışma alanı için gerekli temalardır. Sol üst alanyazından ayrılarak farklı bir alana evrilen temaları ifade etmekte olup bu bölümde çevrimiçi öğretim, iş talebi, erken çocukluk eğitimi anahtar sözcükleri yer almaktadır. Şekilde sol alt çeyrek ise öğretmen iyi oluşu alanında ilgiyi kaybeden ve araştırma sayısının azaldığı sayılardır ki bu bölümde profesyonel iyi oluş teması dikkat çekmektedir.

Bibliyometrik analizde araştırmalarda yazarlar tarafından en sık kullanılan anahtar kelimeler bir kelime bulut ile görsel hale dönüştürülebilmektedir. Şekil 8'de yazarlar tarafından en sık kullanılan anahtar kelimeler görselleştirilmiştir.

duygusal taleplerle karakterize edilir. (Pretsch vd., 2012). Bu taleplerinin öğretmenlerin iyi oluşları üzerinde etkileri olabilir (Skaalvik, & Skaalvik, 2018). Öğretmenlerin, farklı okul ve aile yapılarına, değişen şartlara ve gelişen teknolojiye uyum sağlamaları beklenmektedir. Bu faktörler, öğretmenlerin öz yeterliklerini, iş doyumlarını ve dolayısıyla da iyi oluşlarını etkileme potansiyeline sahiptir. (Pillay, vd., 2005). Ayrıca iyi oluşları sadece mesleki bağlamla ilgili değildir. Kişilik veya geçmiş yaşantılar öğretmenlerin iyi oluşlarını etkileyebilir (Aelterman vd., 2007).

Sayfa | 1629

Araştırmada şemsiye bir kavram olarak öğretmen iyi oluşuna dikkat çekilmiştir. Bu kavramın, son yıllarda araştırmacıların daha fazla ilgisini çektiği, tükenmişlik, stres, iş tatmini ve öz yeterlik gibi konularla sık sık ilişkilendirildiği tespit edilmiştir. Araştırmada iyi oluşa dikkat çekilmiş, iyi oluşla ilgili alanyazının yapısı ve özellikleri ortaya çıkarılarak sonraki çalışmalar için bir yol haritası olabilecek bulgular elde edilmiştir. İyi oluşla ilgili araştırma yapmayı planlayan araştırmacıların bu araştırmanın bulgularından yararlanabilecekleri düşünülmektedir.

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2023), 14 (2), 1614-1631.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2023), 14 (2), 1614-1631.
Araştırma Makalesi / Research Paper

Kaynakça

- Aelterman, A., Engels, N., Petegem, K. V. & Verhaeghe, J. P. (2007) The well-being of teachers in Flanders: the importance of a supportive school culture. *Educational Studies, 33*(3), 285-297, <https://doi.org/10.1080/03055690701423085>
- Aria, M., & Cuccurullo, C. (2017). Bibliometrix: An R-tool for comprehensive science mapping analysis. *Journal of Informetrics, 11*(4), 959-975.
- Ashford, J., LeCroy, C. W., & Lortie, K. L. (2006). *Human behavior in the social environment: A multidimensional perspective* (3rd ed.). Thompson
- Bermejo-Toro, L., Prieto-Ursúa, M. & Hernández, V. (2016). Towards a model of teacher well-being: personal and job resources involved in teacher burnout and engagement. *Educational Psychology, 36*(3), 481-501, <https://doi.org/10.1080/01443410.2015.1005006>
- Birkle, C., Pendlebury, D. A., Schnell, J., & Adams, J. (2020). Web of Science as a data source for research on scientific and scholarly activity. *Quantitative Science Studies, 1*(1), 363-376.
- Burić, I., Slišković, A., & Penezić, Z. (2019). Understanding teacher well-being: a cross-lagged analysis of burnout, negative student-related emotions, psychopathological symptoms, and resilience. *Educational Psychology, 39*(9), 1136-1155. <https://doi.org/10.1080/01443410.2019.1577952>
- Cansoy, R., Parlar, H., & Turkoglu, M. E. (2020). A Predictor of Teachers' Psychological Well-Being: Teacher Self-Efficacy. *International Online Journal of Educational Sciences, 12* (4), 41-55.
- Cherkowski, S., Hanson, K. and Walker, K. (2018). Flourishing in adaptive community: balancing structures and flexibilities. *Journal of Professional Capital and Community, 3*(2), 123-136. <https://doi.org/10.1108/JPC-09-2017-0021>
- Cobo, M. J., López-Herrera, A. G., Herrera-Viedma, E., & Herrera, F. (2011). Science mapping software tools: Review, analysis, and cooperative study among tools. *Journal of the American Society for Information Science and Technology, 62*(7), 1382-1402.
- Collie, R. J., Shapka, J. D., Perry, N. E., & Martin, A. J. (2015). Teacher well-being: Exploring its components and a practice-oriented scale. *Journal of Psychoeducational Assessment, 33*(8), 744-756. <http://doi.org/10.1177/0734282915587990>
- Day, C., & Qing, G. (2009). *Teacher Emotions: Well Being and Effectiveness. Advances in Teacher Emotion Research, 15–31.* http://doi.org/10.1007/978-1-4419-0564-2_2
- Duckworth, A. L., Quinn, P. D., & Seligman, M. E. P. (2009). Positive predictors of teacher effectiveness. *Journal of Positive Psychology, 4*, 540-547. <http://doi.org/10.1080/17439760903157232>
- Greenier, V., Derakhshan, A., & Fathi, J. (2021). Emotion regulation and psychological well-being in teacher work engagement: a case of British and Iranian English language teachers. *System, 97*, 102446. <https://doi.org/10.1016/j.system.2020.102446>
- Hu, G., Wang, L., Ni, R., & Liu, W. (2020). Which h-index? An exploration within the Web of Science. *Scientometrics, 123*(3), 1225-1233.
- Klusmann, U., Kunter, M., Trautwein, U., Lüdtke, O., & Baumert, J. (2008). Teachers' occupational well-being and quality of instruction: The important role of self-regulatory patterns. *Journal of Educational Psychology, 100*(3), 702.
- Liu, J. (2020). Exploring teacher attrition in urban China through interplay of wages and well-being. *Education and Urban Society, 001312452095841.* <http://doi.org/10.1177/0013124520958410>
- Lotka, A. J. (1926). The frequency distribution of scientific productivity. *Journal of the Washington Academy of Sciences, 16*(12), 317-323.
- Myers, D. G., & Diener, E. (1995). Who is happy?. *Psychological Science, 6*(1), 10-19.
- Pillay, H., Goddard, R., & Wilss, L. (2005). Well-being, burnout and competence: Implications for teachers. *Australian journal of teacher education, 30*(2), 21-31. <http://dx.doi.org/10.14221/ajte.2005v30n2.3>

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2023I), 14 (2), 1614-1631.
Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2023), 14 (2), 1614-1631.
Araştırma Makalesi / Research Paper

- Pretsch, J., Flunger, B., & Schmitt, M. (2012). Resilience predicts well-being in teachers, but not in non-teaching employees. *Social Psychology of Education*, 15, 321-336. <http://doi.org/10.1007/s11218-012-9180-8>
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2010). A self-determination theory perspective on social, institutional, cultural, and economic supports for autonomy and their importance for well-being. *Human Autonomy in Cross-Cultural Context*, 45-64. http://doi.org/10.1007/978-90-481-9667-8_3
- Schleicher, A. (2018). *Valuing our teachers and raising their status*. OECD Publishing.
- Schussler, D. L., Jennings, P. A., Sharp, J. E., & Frank, J. L. (2016). Improving teacher awareness and well-being through CARE: A qualitative analysis of the underlying mechanisms. *Mindfulness*, 7, 130-142. <https://doi.org/10.1007/s12671-015-0422-7>
- Seligman, M. E. P. (2002). *Authentic happiness: Using the new positive psychology to realise your potential for lasting fulfillment*. Atria.
- Seligman, M. E. P. (2011). *Flourish: A visionary new understanding of happiness and well-being*. Atria
- Soini, T., Pyhältö, K. & J. Pietarinen, J. (2010). Pedagogical well-being: reflecting learning and well-being in teachers' work. *Teachers and Teaching: Theory and Practice*, 16(6), 735-751, <https://doi.org/10.1080/13540602.2010.517690>
- Van Petegem, K., Creemers, B. P. M., Rossel, Y., & Aelterman, A. (2005). Relationships between teacher characteristics, interpersonal teacher behaviour and teacher wellbeing. *Journal of Classroom Interaction*, 40, 34-43.
- Weiland, A. (2021). Teacher well-being: Voices in the field. *Teaching and Teacher Education*, 99, 103250. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2020.103250>
- Yin H, Huang S. & Lv, L. (2018). A multilevel analysis of job characteristics, emotion regulation, and teacher well-being: A job demands-resources model. *Frontiers Psychology*, 9, 2395. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2018.02395>
- Zee, M., & Koomen, H. M. (2016). Teacher self-efficacy and its effects on classroom processes, student academic adjustment, and teacher well-being: A synthesis of 40 years of research. *Review of Educational Research*, 86(4), 981-1015.
- Zheng, S., Liu, H., & Yao, M. (2022). Linking young teachers' self-efficacy and responsibility with their well-being: the mediating role of teaching emotions. *Current Psychology*, 1-13. <https://doi.org/10.1007/s12144-022-03342-1>
- Zupic, I., & Čater, T. (2015). Bibliometric methods in management and organization. *Organizational Research Methods*, 18(3), 429-472.